

ЗАГАДКА

На полі цёмным і бясконцым
Гарох бялюткі ззяе.
А цемру як разгоніць сонца,
Тады гарох знікае.

Міхась Пазнякоў.

Свідраваць — рабіць свёрдлам адтуліны ў чым-небудзь.
Зэдлік (*разм.*) — невялікая пераносная лаўка, услончык.
(Ісці на) **дыбачках** — *тут*: падняцца з дапамогай пальцаў ног.

Калючык і космас

Алена Мясла

Ці спрабаваў хто з вас уявіць бяс-
концасць? Задача складаная. Вось хоць
бы ў вожыка Калючыка запытайцеся.
Праз бясконцасць ён нават спакой
страціў. Не спіць уначы, з боку на бок
варочаецца.

— Як так, — думае Калючык, — каб у космасу
канца-краю не было? Лес і поле свой край маюць,
у рэчкі і возера — берагі... А тут — бясконцасць.
Ці такое магчыма?

Выйшаў Калючык на двор. Стаў на ганку і ўзіраец-
ца ў начное неба. А зоркі высыпалі буйныя — вісяць
над галавой, нібы белы наліў на яблынях. Шмат іх,
мігцяць, і праз гэта Калючыку ажно страшна робіцца.

Адчувае ён сябе безабаронным перад веліччу неба. Паставіў на ганак зэдлік, ускараскаўся на яго — каб быць да зорак бліжэй. Пыску ўгору задраў, на дыбачках выцягнуўся...

Бух! Упаў! Ды такога грукату нарабіў, што разбудзіў суседа — барсука Клыпу.

— Што? Зноў праспаў? Не пачуў будзільніка? — выскачыў Клыпа з норкі.

— Ды не праспаў, гэта мне не спіцца, — азваўся Калючык. — Пра касмічную бясконцасць думаю.

— І ты? — узрушыўся Клыпа. — Не толькі мне яна спаць не дае! Звечара як пачну думаць — толькі пад раніцу засынаю. Таму і прачынацца цяжка.

— І што ж ты надумаў пра бясконцасць? — зацікавіўся Калючык.

— Нядаўна я даўмеўся, што яе няма! — таямніча прашаптаў барсучок. — Сам падумай: калі ляцець у космасае доўга-доўга, то абавязкова ўпрэшся ў якую-небудзь сцяну!

Калючык ажно павесялеў. Як гэта ён сам такой управы на страшную бясконцасць не знайшоў! Селі Калючык з Клыпам на ганак, разам стараюцца ўявіць сцяну. Уяўлялі, уяўлялі — і раптам Калючык кажа:

— Слухай, Клыпа! Вось ляціш, ляціш у космасае, доўга ляціш. Тут — бац! — і ўпіраешся ў гэтую сцяну! Што далей рабіць?

— Трэба, — кажа Клыпа, — свярдзёлак узяць з сабой ды пачаць дзірку ў той сцяне свідраваць!

— Навошта? — не адстае Калючык.

— Ды каб сцяну адолець і на той бок перабрацца!

— А за сцяной што?

— Вой, не падумаў! Зноў — бясконцасць? — разгублена кажа Клыпа.

— Ну так, — пахмурнее Калючык, — альбо сцяна павінна быць бясконцай, альбо за ёй — бясконцасць, якой няма канца-краю.

Змоўклі сябры, далей думаюць.

— Я тут усё худзець збіраюся, — парушыў цішыню Клыпа. — А зараз як уяўлю, які космас вялікі, ні грама губляць не хачу! Я і так у гэтай бясконцасці як пясчынка...

— А яшчэ зорак шкада, — кажа Калючык, — як ім сярод бясконцасці жывецца? Страшна, відаць.

Доўга маўчалі сябры. Бралася на досвітак, а яны ўсё сядзелі на ганку і думалі сваю думу.

— Слухай, Калючык, — урэшце азваўся Клыпа, — а чаму зоркам у небе павінна быць страшней, чым нам? Яны на сваім месцы ў космасе. А мы — на сваім. Але ж таксама — у космасе!

— Праўда! — узрушыўся Калючык. — Зямля ж таксама, як і зоркі, у космасе ляціць!

— Я вось падумаў, — нясмела кажа Клыпа, — можа, бясконцасць і не такая жахлівая? Можа, бясконцасць — гэта мы і ёсць?

— Як так? — дзівіцца вожык.

— Не важна, што мы не можам яе ўявіць, — задуменна прамовіў Клыпа, — але ж мы пра яе думаем! Яна нібыта ўнутры нас, разумееш? Захочам, будзем думаць пра зоры, планеты, уяўную сцяну... Пра ўсё, што ёсць і чаго, магчыма, няма... А калі ўсё гэта змяшчаецца ў нас, то і мы — як космас. Значыць, роўныя бясконцасці!

Рады сябры — хораша прыдумаў Клыпа! Космас, які можа змясціцца ў кожным, зусім не падаецца страшным!

Усцешаныя адкрыццём, Калючык і Клыпа разышліся па сваіх хатках — паспець крышачку задрамаць і пабачыць хоць кароценькі сон.

1. Якое пытанне найбольш турбавала Калючыка і Клыпу?

2. Як героі казкі ўяўлялі касмічную бясконцасць? Падмацуйце адказ радкамі з твора.
3. Якія рысы характару выявіліся ў вожыка і барсучка ў час іх размовы?
4. Патлумачце сэнс слоў Клыпы «Можа, бясконцасць — гэта мы і ёсць?». Ці згодны вы з гэтай думкай? Чаму?

5. З якой мэтай аўтар Алена Масла напісала гэту казку? Выберыце адзін адказ з прапанаваных:
 - а) каб чытачы зацікавіліся творамі на касмічную тэму;
 - б) задумаліся пра стан сваёй душы, станавіліся дабрэйшымі;
 - в) зразумелі, што ўсе людзі і іншыя жывыя істоты з'яўляюцца часцінкамі Сусвету;
 - г) мелі ўяўленне пра бясконцасць.Падзяліцеся сваімі думкамі з аднакласнікамі.
6. Разгледзьце ілюстрацыю да казкі. Да якога эпізоду і з дапамогай якіх мастацкіх сродкаў яна створана? Якія ўражанні выклікае ў вас гэты малюнак? Прапануйце ўласныя слоўныя малюнкі да казкі.

7. Падрыхтуйцеся чытаць казку па ролях.

Гала́ктыка — зорная сістэма, да якой належыць Зямля.

Капе́ж — *тут*: частае паданне зорак, якое падобна на ападанне кропляў талага снегу са стрэх.

НЛА — неапазнаны лятаючы аб'ект.